

Maandag 5 januari 1998: **DE WOLF**

1. verhaal
2. tekening
3. de volgende tekst lezen en oefenen om voor te lezen

DE WOLF

Wolven zijn schuwe dieren, die bijna altijd in groep leven. Een troep kan bestaan uit een twintigtal wolven. In zo een troep leven mannetjes, vrouwtjes en jongen. Alleen het paar dat de troep leidt heeft jongen (welpen), die ook door de andere wolven en wolvinnen verzorgd en beschermd worden.

Hoe ziet de wolf eruit?

Hij heeft een spitse snuit, waarmee hij zeer goed kan ruiken. Hij heeft sterke kaken en tanden: zo sterk dat hij het been van een eland ermee kan breken.

De oren zijn spits en staan opgericht; de wolf kan er uitstekend mee horen, véél beter dan de mens. Het huilen van andere wolven kan hij wel op een afstand van 10 km horen: als een wolf in Essen of Brassaacht huult, kan een wolf in Kalmthout hem horen !

De wolf heeft een smalle borstkas, de voorpoten zijn een beetje naar binnen gedraaid, alsof hij X-benen heeft. Voor- en achterpoten zijn opvallend lang, daarmee kan hij heel snel lopen. In een spurt haalt hij meer dan 60 km per uur. Dat is ongeveer dubbel zo snel als de snelste honderd-meter-loper op de Olympische Spelen. Maar nog beter is de wolf geschikt voor de lange afstand: hij kan op één nacht wel 100 km afleggen. Aan elke poot heeft de wolf vijf kussentjes, en vier nagels, waarmee hij goed in de grond kan krabben om muizen of andere kleine knaagdieren te zoeken. Hij kan er ook een hol mee graven.

De pels is grijs, bruin met witte en rossige tinten. Van ver is hij soms moeilijk te herkennen in de natuur. Dat is een voordeel voor de wolf: zo kan hij zijn prooi onopgemerkt naderen. Wolven die dicht bij de Noordpool leven hebben veel haar en dons, wolven die in een zachter klimaat leven ruiven in de lente en zien er dan in de zomer veel magerder uit.

De wolf is ook een zeer goed zwemmer.

Als een wolf gegeten heeft, rolt hij zich op en slaapt. Maar na een tiental minuten richt hij zich weer op, kijkt rond, rolt zich weer op en slaapt verder. Iemand die zo slaapt als een wolf, heeft een "wovenslaap".

De wolf gaat zelden alleen op jacht. Hij doet dat met de troep. Met een troep kunnen ze veel grotere dieren aanvallen. Bij het eten moeten ze tegen elkaar vechten om hun deel te krijgen. Als er niet genoeg eten is, leggen ze voorraden aan, die ze in de grond begraven en later ophalen. Maar het gebeurt regelmatig dat wolven honger moeten lijden. Ze kunnen dat goed verdragen: wel 10 dagen zonder eten blijven is geen probleem. *(tekst van L. Cielen)*

4. tekst uit de krant lezen (De Morgen, zaterdag 3 januari 1998)

Ontsnapte circuswolf verwondt inwoners

In Vivegnis zijn twee inwoners aangevallen door een wolf die uit een circus ontsnapt was. Het dier kon overmeesterd worden en werd in een zoo ondergebracht.

Fabien Meers (21) dacht aanvankelijk dat het om een hond ging toen hij de wolf tegenkwam. Zodra hij

het dier gekruist had, werd hij in de rug aangevallen en in de benen en de armen gebeten. Uiteindelijk vluchtte het dier weg, nadat verscheidene mensen, onder wie een vrachtwagenchauffeur die toeterde, hulp hadden geboden. Enkele minuten later werd Octave Bruwier

(52) door de wolf aangevallen. Het dier wierp zich op zijn borst en beet hem in zijn armen en in zijn bovenlijf. Hier kwamen twee mensen tussen die de wolf samen met Octave Bruwier konden overmeesteren. Ze bonden zijn poten en zijn muil met een koord vast. De twee slachtoffers

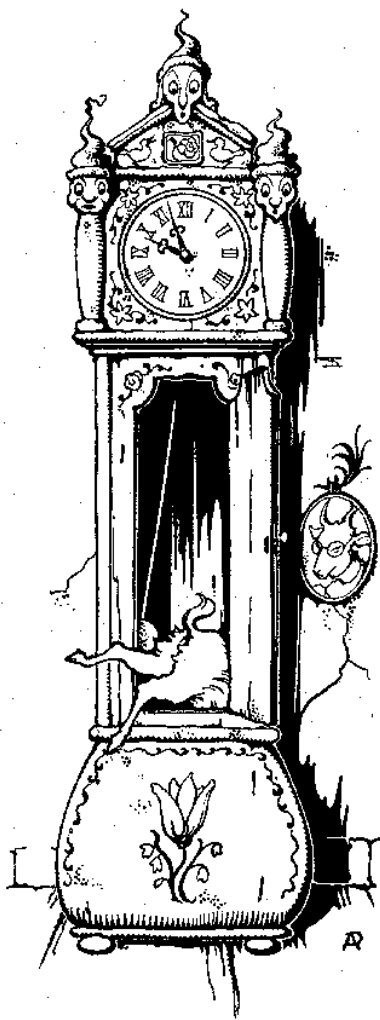
werden in het Andre Renardziekenhuis in Herstal verzorgd. De wolf komt van het Luikse circus Charlie Weyns, dat zich voor de eindejaarsfeesten in Vivegnis geïnstalleerd heeft. De koord waarmee de kooi van het beest was vergrendeld, werd blijkbaar doorgeknipt.

Dinsdag 6 januari 1998:

DE WOLF

1. verhaal: de wolf en de zeven geitjes

DE WOLF EN DE ZEVEN GEITJES

ER was eens een oude geit, die zeven jonge geitjes had, en ze hield van de geitjes zoals een moeder van haar kinderen houdt. Op een dag wilde ze 't bos in gaan om eten te zoeken, toen riep ze alle zeven geitjes bij elkaar en zei: „Lieve kinderen, ik wil uitgaan naar het bos, wees op je hoede voor de wolf. Als die binnen komt, hapt hij jullie allemaal op met huid en haar. Die booswicht heeft allerlei streken, zodat je hem niet zult herkennen; maar aan zijn rauwe stem en aan zijn zwarte poten zul je zeker dadelijk weten wie hij is.” De geitjes zeiden: „Moederlief, we zullen goed oppassen, gaat u gerust weg.” Toen blaatte de geit en ging getroost op weg.

Het duurde niet lang, of iemand klopte aan de deur en riep: „Doe open, lieve kinderen, hier is jullie moeder, en ik heb voor ieder van jullie wat meegebracht.” Maar de geitjes hoorden aan de rauwe stem, dat het de wolf was. „We doen niet open!” riepen ze, „je bent onze moeder niet, die heeft een fijne en mooie stem, maar jouw stem is rauw; je bent de wolf!” Toen ging de wolf naar een marskramer en kocht een groot stuk krijt; dat at hij op en z'n stem werd heel fijn. Dan keerde hij terug, klopte aan de deur en riep: „Doe open, lieve kinderen! hier is jullie moeder, en ik heb voor ieder van jullie wat meegebracht!” Maar de wolf had zijn zwarte poten in 't raamkozijn gelegd, dat zagen de kinderen en riepen: „We doen niet open! Onze moeder heeft geen zwarte poten zoals jij, je bent de wolf!” Toen liep de wolf naar een bakker en sprak: „Ik heb mijn poot gestoten, strijk er eens wat deeg over.” En toen de bakker de poten bestreken had met deeg, liep hij naar de molenaar en zei: „Strooi eens wat meel over mijn poten.” De

molenaar dacht: „Die wolf wil iemand bedriegen” en hij wilde 't niet doen, maar de wolf zei: „Als je 't niet doet, dan eet ik je op.” Toen werd hij bang en maakte de wolfs poten wit.

Ja, zo zijn de mensen.

Nu ging de booswicht ten derdenmale naar de huisdeur en sprak: „Doe open, kinderen! Jullie lief moedertje is thuisgekomen en heeft voor elk van jullie iets uit het bos meegebracht.” De geitjes riepen: „Eerst je poten laten zien, zodat we weten of je ons lief moedertje bent.” Toen legde hij zijn poten op het raamkozijn, en toen ze zagen, dat die wit waren, geloofden ze ook dat alles waar was, wat hij gezegd had, en ze deden de deur open. Maar wie binnenkwam, dat was de wolf. Ze schrokken en wilden zich verstoppen. De één sprong onder tafel, de tweede in bed, de derde in de kachel, de vierde in de keuken, de vijfde in de kast, de zesde onder de wasbak en de zevende in de kast van de hangklok. Maar de wolf kreeg ze allemaal te pakken en zonder veel vijven en zessen slokte hij de een na de ander naar binnen, alleen de jongste in de klokkast, die vond hij niet. Toen de wolf zijn honger gestild had, strompelde hij weg, ging buiten liggen in de groene wei onder een boom en ging slapen. Niet lang daarna kwam de oude geit uit 't bos weer naar huis. Ach, wat moest ze zien! De deur stond wagenwijd open, tafel, stoelen en banken waren omvergegooid, de wasbak lag in scherven, dekens en kussen waren uit bed getrokken. Zij zocht haar kinderen. Maar die waren nergens te vinden. Ze riep ze achter elkaar bij hun naam. Niemand antwoordde. Eindelijk kwam ze aan de naam van de jongste toe. Toen riep een fijn stemmetje: „Lieve moeder, ik ben in de kast van de hangklok.” Ze haalde hem te voorschijn; en hij vertelde haar, dat de wolf gekomen was en al de anderen had opgegeten. Wat heeft ze om haar arme kinderen geschreid!

Eindelijk ging ze in haar wanhoop naar buiten, en 't jongste geitje liep mee. Toen ze in de wei kwam, lag daar de wolf onder de boom, en snurkte, dat de takken trilden. Ze bekeek hem nauwkeurig en zag dat in zijn opgezette buik iets bewoog en trappelde. „Ach,” dacht ze, „zouden mijn arme kinderen, die hij als avondboterham heeft opgeslokt, nog in leven zijn?” Toen moest 't kleine geitje gauw naar huis lopen en schaar en naald en draad halen. Daarmee knipte ze het ondier de buik open, en pas had ze één knip gedaan of daar stak een geitje al zijn kop naar buiten, en toen ze verder knipte, sprongen ze achter elkaar alle zes naar buiten en ze leefden nog allemaal en mankeerden niets, want hij had ze in zijn geschrok ineens opgeslokt. Dat was een vreugde! Ze kusten hun lieve moeder en sprongen als een kleermaker op zijn bruiloft. Maar de oude geit zei: „Gaan jullie nu eens veldkeien zoeken, daarmee zullen we 't ondier de buik vullen, nu hij nog in slaap is.” Nu sleepten de zeven geitjes in allerijl veldkeien aan, en staken ze hem in zijn buik, zoveel ze er maar in konden stoppen. Toen naaide de oude geit alles vlug weer dicht, terwijl hij niets merkte en niet eens bewoog.

Toen de wolf eindelijk uitgeslapen was, ging hij overeind staan en omdat de stenen in zijn maag hem grote dorst bezorgden, wou hij naar een bron om te drinken. Maar toen hij begon te lopen en te bewegen, stootten de keien in zijn maag tegen elkaar en rammelden. Toen riep hij:

„Wat rommelt en stommelt
daar binnen dooreen?
Die malse zes geitjes
ze lijken wel steen!”

En hij ging naar de bron en boog zich naar 't water en wilde drinken, maar toen sleepten de zware stenen hem naar de diepte en hij verdronk. Toen de zeven geitjes dat zagen, kwamen ze aangelopen en voerden met hun moeder een rondedans om de bron.

2

opzoeken in de jeugdcyclopedie: Zoek in de inhoudslijst achteraan het woord "wolf" en ga dan naar de bladzijden die daar aangeduid staan. Je leest alles met aandacht en schrijft elke zin waarin het woord 'wolf' komt over.

3. lijst van verwante dieren: De wolf behoort tot de dierenfamilie van de "canidae": dat wil zeggen de "hondachtigen". Daartoe behoren ook: de coyote (prairiewolf), de dingo, de hyena, de jakhals, de vos en alle soorten honden. (Welke hondenrassen ken je?) (dit lijstje leren !)
Opdracht: zoek een illustratie van één van deze dieren en maak een tekening op een tekenblad.

4. Spreekwoorden in verband met wolf en hond. Van het bord overschrijven.
5. gedicht van Annie M. G. Schmidt: *O die lammetjes*.

O, die lammetjes

**Lammetjes moeten toch voor ze gaan slapen
altijd hun schoentjes en sokjes oprapen.
Kijk, en daar liggen ze weer in hun bedjes.
Nee, 't is niet netjes. Nee, 't is niet netjes !
Hier liggen borsteltjes, daar liggen kammetjes.
O, wat een slordige, slordige lammetjes.**

**Lammetjes moeten toch nimmer verzuimen
voor ze gaan slapen hun kast op te ruimen,
broekjes van onder en hemmetjes boven.
Zeg, en ze moeten hun vuurtje uitdoven,
maar in het kacheltje zie je nog vlammetjes ...
O, wat een slordige, slordige lammetjes.**

**Lammetjes moesten toch eigenlijk weten
dat ze in bedje geen brood mogen eten.
Kijk, en de lammetjes hebben gemorst !
Hier liggen kruimels en daar ligt een korst;
overal zwerven de boterhammetjes ...
O, wat een slordige, slordige lammetjes !**

1. verhaal
2. tekening
3. opzoeken in de jeugencyclopedia: Zoek in de inhoudslijst achteraan het woord "olifant". Ga naar elk blad dat daar wordt opgegeven en schrijf elke zin over waarin het woord "olifant" voorkomt.
4. de volgende 2 teksten lezen en oefenen om voor te lezen.

DE OLIFANT

De Afrikaanse olifant is het grootste zoogdier dat op land leeft. Het ziet er wat plomp uit, maar is toch heel beweeglijk en snel.

Opvallend is dat zo'n groot dier als de olifant op de toppen van zijn tenen loopt. Van die tenen zie je alleen de nagels: aan de voorpoten zie je aan elke poot vijf nagels, aan de achterpoten zijn er maar 3 of 4 zichtbaar. Achter de tenen is er een heel dik en zacht voetkussen. De olifant loopt daar zo zacht op dat hij soms zelfs geen sporen achterlaat. Hij is ook een telganger. Hij kan gemakkelijk steile hellingen op en af. Hij leeft zowel in de savanne als in de dichte tropische wouden. De olifant leeft in kuddes. Zo'n kudde wordt geleid door een oude, ervaren vrouwtjesolifant.

De olifant is een planteneter, een vegetariër. Hij lust gras, bladeren, struiken en soms ook vruchten. Per dag heeft hij 150 tot 180 kg voedsel nodig.

De olifant valt natuurlijk op door zijn slag tanden, die men ook stoottanden noemt. Omdat die veel ivoor bevatten, dat voor mensen heel kostbaar is, heeft men eeuwenlang op de olifant gejaagd. Nu is het - gelukkig voor de olifanten - verboden op olifanten te jagen. De grootste slag tand die men ooit gemeten heeft was 3,47 meter lang en woog 102 kg. Een olifant heeft ook grote stevige kiezen. Hij gebruikt er telkens vier bij het eten, terwijl er nog twintig over zijn, die hij per vier gebruikt als de vorige versleten zijn. Als de laatste vier kiezen versleten zijn, moet de olifant sterven.

Een tweede opvallend kenmerk van de olifant is zijn slurf. Eigenlijk is dat een uitgegroeide neus. Hij gebruikt ze zoals wij onze handen en armen gebruiken, terwijl het ondertussen ook nog een heel goede neus is om mee te ruiken.

Indrukwekkend bij de Afrikaanse olifant zijn de geweldige oren. Als hij kwaad is zet hij ze helemaal open. Als hij het te warm heeft, gebruikt hij zijn oren als waaiers om af te koelen. Met die oren kan de olifant ontzettend goed horen: hij hoort geluiden die voor onze menselijke oren veel te zwak zijn.

En dan is er nog die enorm dikke huid, met de diepe groeven. Maar al is die huid nog zo dik, toch zijn er heel wat insecten die erdoorheen prikken en de olifant last bezorgen.

Een vrouwtjesolifant is 22 maanden in verwachting, voor haar kleintje geboren wordt. Zo'n kleine olifant weegt bij zijn geboorte al 120 kg. De jonge olifanten blijven bij de kudde, die alleen uit vrouwtjes bestaat. Als mannetjesolifanten volwassen zijn, blijven ze niet bij de kudde.

Een olifantenjong kan direct na de geboorte al staan en lopen. Met zijn slurf houdt het zich vast aan de staart van de moeder. Als het honger heeft gebruikt het niet zijn slurf, maar zijn mond om voedzame melk te drinken bij de moeder. Pas na een half jaar kan het de slurf gebruiken om water te drinken.

Een mens groeit maar een klein deel van zijn leven: tegen 20 jaar is iedereen volgroeid. Olifanten daarentegen groeien hun hele leven door, tot aan hun dood worden ze almaar groter en zwaarder. *(Tekst van L. Cielen)*

HET VERSCHIL TUSSEN DE AFRIKAANSE EN DE INDISCHE OLIFANT

De Indische olifant is een stuk kleiner dan de Afrikaanse. 2,5 tot 3 meter hoog wordt hij, terwijl een Afrikaanse olifant tot 4 m hoog kan worden.

De oren van een Indische olifant zijn veel kleiner dan die van een Afrikaanse. Zijn kop is ook veel bultiger. Hij heeft ook slagstanden, maar bij de Indische vrouwtjesolifant zijn die zo klein, dat ze niet uit de mond steken, zodat we ze niet zien.

Bij de poten van de Indische olifant is er ook een verschil: aan de achterpoten zie je 4 nagels (niet 3 zoals bij de Afrikaanse olifant).

De slurf van de Indische olifant eindigt op 1 'vinger', boven de neusgaten. De Afrikaanse olifant heeft 2 'vingers': 1 boven en 1 onder de neusgaten.

Tot slot: de Indische olifant laat zich nogal gemakkelijk temmen. Dat gebeurt bij de vrouwtjes vanaf hun 9 jaar. De mensen gebruiken de olifant dan om zware takken en bomen uit het bos te sleuren. Bij feesten worden ze soms prachtig getooid. Dikwijls worden ze ook als rijdier gebruikt. *(Tekst van L. Cielen)*

Donderdag 8 januari 1998: **DE OLIFANT**

1. tekst over de olifant voorlezen
2. 3 tekeningen op 1 blad: de Afrikaanse olifant, de Aziatische olifant en de mammoet. Illustraties opzoeken in boeken in de klas of thuis.
3. Spreekwoorden waarin 'olifant' voorkomt.

Vrijdag 9 januari 1998: **DE BONTE SPECHT**

1. verhaal
2. tekening
3. de volgende tekst tekst lezen en voorbereiden om voor te lezen.

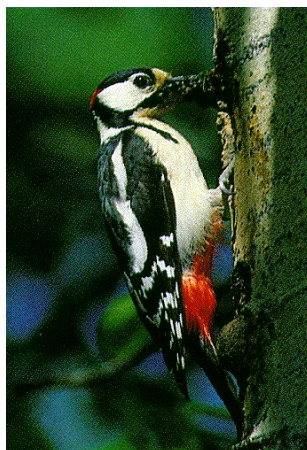
DE BONTE SPECHT

Meester Specht is een merkwaardige klant. Het bos huisvest hem en in het bos brengt hij zijn leven door. Het is natuurlijk niets bijzonders dat vogels tussen de takken of in de kroon van een boom wonen en daar ook hun nest bouwen. Maar dat er een is die hamer en beitel gebruikt om gaten in een boomstam te hakken en juist op die plaats haar eieren legt en jongen grootbrengt, dat is toch iets waarover je je op zijn minst zou kunnen verbazen.

Bij ons komen vijf verschillende soorten spechten voor. De grootste is de schuwe zwarte specht met dat leuke rode mutsje. Dan heb je de groene en tenslotte de drie broertjes bonte specht: de grote - waarover we het hier zullen hebben - de middelste en de kleine. De grote bonte specht is zo groot als een

spreeuw. Het mannetje heeft een mooie rode halsband die bij het vrouwtje ontbreekt. Bij beide is de stuit prachtig rood en grote zwarte en witte vlekken steken daar tegen af. Alle spechten hebben zo ongeveer dezelfde gewoonten, vooral als ze nestelen. De groene specht zoekt het meer op grasland, als daar tenminste mieren te vinden zijn. De grijze specht houdt het meest van grote bosmieren - maar alle spechten hebben een voorliefde voor mieren en hun poppen - meestal hebben ze er 'de krop vol' van!

Bijna de hele dag zijn ze bezig met kloppen en hameren, overal in het bos kun je ze horen. Daar hipt er een op z'n korte pootjes met kleine rukjes tegen een boom op. Je kunt de opvallend lange tenen zien, ze hebben sterke gebogen klauwen. De

eerste en vierde teen zijn naar achteren gericht en de tweede en derde naar voren; bovendien kunnen ze de vierde naar opzij spreiden. Een flink houvast moet zo'n specht immers wel hebben als hij daar boven zo hard met zijn snavel wil toeslaan! Je zou die snavel met een beitel kunnen vergelijken: enorm sterk, recht, kegelvormig. Ook de rug heeft een scherpe kant, en het verschil met een echte beitel zit hem speciaal in de spitse - haast geslepen - punt waarin hij uitloopt. De hamer die erbij hoort is dan die grote zware kop. De spaanders vliegen dan ook in het rond! En heb je de timmerman niet al lang gehoord, dan zie je op de grond aan die hoop spaanders wel waar hij zit.

Probeer maar eens om, als een specht tegen een stam aan hangend, zo krachtig met beitel en hamer in de weer te zijn, zonder naar beneden te vallen! Zelfs als je je stevig zou vasthouden, was de terugslag toch behoorlijk voelbaar. Maar de specht klampt zich met zijn klauwen stevig vast en steunt bovendien met zijn staart op de boom - een staart als een springveer: twee rijen korte veren met stevige harde pennen, die met de twee voorpoten een soort driepoot voor de hamerende specht vormen.

Geen vogel hoort zó helemaal bij het bos als een specht. De hele dag is hij in en met de bomen bezig, al zijn 'werktuigen' hebben met het hout te maken, en tussen de bomen zal hij zijn jongen grootbrengen. Woonplaats en voedsel, alles wat hij nodig heeft zal het bos en wat daarin rondkrioelt hem geven.

Als een specht op een bepaalde boom toevliegt, begint hij altijd helemaal onderaan en hipt dan naar boven of om de stam heen. Met zijn kop naar beneden kan hij zich niet bewegen, langs de stam gaat hij dus steeds hoger en begint bij een volgende boom weer van onder af aan.

Een specht vliegt eerst op met snelle vleugelslagen - snorrend of gonzend - en schiet dan weer een stuk naar beneden met samengevouwen vleugels. Zo beschrijft hij een golvende baan naar zijn volgende doel. Je zult het wel eens kunnen waarnemen, want een specht is geen schuwe vogel, en als je die merkwaardige vliegbaan eenmaal

hebt gezien, vergeet je hem niet zo gauw.

Maar een specht kan niet lang achter elkaar vliegen. Is hij naar een ander bosje in de buurt gevlogen, dan moet hij gauw weer even uitrusten om te zien of daar soms ook iets te trommelen valt. Is hij op een nieuwe stam geland, dan gaat hij meteen aan het werk. En dat betekent bij een specht: voedsel zoeken. Snel hippend klimt hij weer naar boven. Als hij merkt dat je naar hem kijkt, verschuilt hij zich op de andere kant van de stam en je kunt hem alleen nog maar horen.

De tong van een specht is een wonderbaarlijk werktuig: hij kan erg ver worden uitgestoken, is dun en hoornachtig en tegelijkertijd toch ook bijzonder elastisch en buigzaam. Een specht kan zijn tong in kleine gangetjes en spleetjes steken, hem een hoekje om laten gaan of er de gang van een schorskever mee volgen tussen het hout van de stam en de schors. Grotere insecten prikt hij gewoon aan zijn tong die bovendien nog weerhaken heeft ook, zodat de buit uit een schuilplaats naar buiten getrokken kan worden. En dan heeft hij voor eitjes, larven en poppen nog het kleverige speeksel in zijn bek, waarmee de tong - iedere keer als hij wordt teruggetrokken - wordt bevochtigd. Voor heel wat doeleinden dus een goed werktuig! Het is niet zo bekend dat een specht bepaald niet alleen van knagend gedierte in oude boomstammen en van mieren leeft. Er is nog heel wat meer wat hem best smaakt. 's Winters zal hij wel eens bijenkorven openbreken om zowel de bijen als de honing op te eten, en als het seizoen daar is, eet hij ook graag allerlei wilde vruchten. Op dennenappels is hij dol; hij klemt ze in een passende spleet in de schors van een boom en daar klopt hij er dan de voedzame olierijke zaden uit. Meestal zijn nog lang niet alle zaden op, als de specht alweer is weggevlogen. Want hij is een onrustige en vooral ongeduldige vogel, die altijd snel weer iets anders wil. Misschien komt hij ook wel terug en dan valt er nog iets te eten.

Ook noten worden in een spleet geklemd en noten kraken kan hij als de beste. Kersen smaken hem uitstekend en de pitten kunnen immers ook worden verorberd! Zo

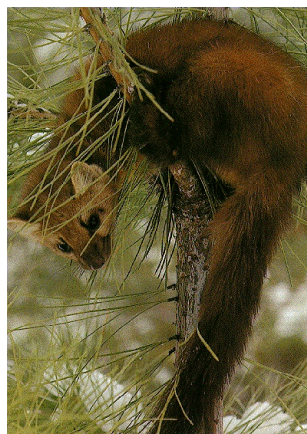
vindt een specht overal wel wat te eten.

Samenleven met soortgenoten ligt een specht bepaald niet: als er een in zijn buurt komt (dat wil zeggen, een die van zijn jachtgebied gebruik wil maken) dan krijg je meestal een krakeel van jewelste met geschreeuw en lawaai. Behalve in de paringstijd worden spechten dus maar het liefst aan zichzelf overgelaten. In de herfst en de winter zie je ze wel in de tuin in gezelschap van allerlei kleinere vogels - boomklevers, boomkruipers, mezen en zo - maar ze trekken zich niet veel van elkaar aan.

Eind januari kun je de specht al horen trommelen: de 'roep' die de paartijd aankondigt. Als je zo intensief met het bos vergroeid bent als hij, lukt het je natuurlijk ook wel om een boom als muziekinstrument te gebruiken. De trommelaars die je hoort zijn meestal mannetjes. Geen geluid in de natuur lijkt op dit geroffel en je weet dan ook dadelijk heel zeker: een specht!

Aan hun nest doen ze niet veel meer dan uilen. Dat wil zeggen, vrijwel niets. Als de holte er eenmaal is hoeft er nog maar weinig te gebeuren om het nest voor de jongen in orde te maken, of om het later als slaapplek te kunnen gebruiken. Een specht slaapt staande, zich vastklampend, en steunend op zijn staart.

Om te zorgen dat al dat gehamer niet te erg wordt, zoekt een specht boomstammen uit die van binnen al een beetje verrot zijn of bomen waarvan het hout wat zacht is, zoals bijvoorbeeld populieren. De spaanders vliegen er dan wel wat makkelijker af, maar toch moet er wel een week worden gewerkt voor alles klaar is. Dan is het zeker eenvoudiger om maar een hol of een nest in te richten dat je

ergens kant en klaar aantreft.

Minstens tien meter boven de grond moet het nest zijn, anders zijn de jongen niet veilig voor allerlei roofzuchtig gespuis of voor brutale indringers daar beneden op de grond, zoals de marter. Marters zijn de gevaarlijkste vijanden van spechten. En hebben ze hun slag geslagen, dan zullen ze zich in het spechtenhol ook nog gezellig inrichten!

Als je je ogen goed de kost geeft, kun je in een bos dikwijls zien hoe ergens een specht is begonnen een hol te maken voor zijn nest, maar het niet heeft afgemaakt. Je vraagt je dan af of het werk hem te zwaar werd of dat zijn onrustige aard hem ertoe gedreven heeft plotseling weer ergens anders te willen gaan hakken en hameren.

Het vrouwtje legt vier of vijf witte ronde eitjes en broedt afwisselend met het mannetje, veertien tot zestien dagen lang.

Foeilelijk zien die kleine spechtjes er de eerste tijd uit. Niets doet je al denken aan de mooie forse vogels die ze eens zullen zijn. Het duurt lang voor jonge spechten eindelijk het nest verlaten en zonder gevaar de wereld in kunnen gaan. Maar zij zullen ze eenmaal uitgevlogen, dan wordt ook meteen het hele familielevens opgebouwd.

De jongen verspreiden zich en gaan hun eigen weg en zelfs de ouders doen alsof ze nooit iets met elkaar te maken hebben gehad. Jong en oud, ieder staat van nu af aan geheel op zichzelf. Dat past wel bij hun aard: eenzaam, altijd bezig; onrustig, dat vooral. (tekst van Gerbert Grohmann)

1. verhaal
2. tekening
3. opzoeken in de jeugencyclopedia. Zoek het woord "*Eekhoorns*" in de woordenlijst achteraan. Ga naar elk blad dat daar wordt opgegeven en schrijf alle zinnen op waarin het woord '*eekhoorn*' voorkomt.
4. lijst van verwante dieren. Eekhoorns zijn knaagdieren. Andere knaagdieren zijn: marmotten, bevers, muizen, vliegende eekhoorns, springhazen, hamsters, ratten, stekelvarkens, cavia's, chinchilla's. Hazen en konijnen zijn iets verder verwijderde familieleden van de eekhoorns. Teken 3 dieren uit deze lijst. Zoek zelf illustraties op in boeken in de klas of thuis. Leer het lijstje uit het hoofd.
5. tekst uit de Edda lezen en voorbereiden om voor te lezen.

Uit de Noorse Edda:

De wereld die uit Ymir ontstond, werd door een machtige boom gedragen: de es Yggdrasil. Zij takken spreidden zich in alle windrichtingen uit, ver over de zichtbare hemel.

Yggdrasil heeft drie wortels. De eerste wortel reikt tot aan Hvergelmir, de bron midden in Niflheim, het nevelrijk. Om deze wortel kronkelt zich een woest kruipend ongedierte, Nidhog, wiens tanden onophoudelijk aan het leven van de boom knagen.

De tweede wortel reikt neerwaarts tot aan de bron van Mimir, de oeroude wijze, die zich alles herinnert wat ooit in de wereld geschiedde. Op de bodem van deze bron ligt één van Odins ogen. Hij heeft het ooit als offer afgegeven.

De derde wortel reikt opwaarts tot aan de bron van de Nornen, die over ieders lot beschikken: Urd, Werdandi en Skuld (Verleden, Heden en Toekomst). Deze wortel heeft het goed. Want dag in dag uit putten de Nornen melkwit water uit hun heilige bron en gieten dit over de wortel. Daar zwemt ook een paar zwanen op het water.

Van de boom Yggdrasil valt dauw neer op aarde. Deze dauw brengt ieder levend wezen het levenswater. Dat is ook zo voor de mensen, ook zij danken er hun levenskracht aan.

Vier herten weiden in de takken van Yggdrasil en vreten voortdurend het jonge loof van de levensboom af. Van hun gewei stroomt een regenvloed naar beneden, tot in de bron Hvergelmir. Daarom droogt deze bron nooit uit.

De schors is oud, het hout vermolmd.

Hoog in de kruin nestelt een adelaar. Die laat zijn blik op verre afstand spiedend over het water gaan. Hij weet zeer veel. Tussen zijn ogen zit een kleine havik. Een eekhoorntje loopt langs de stam op en neer en brengt met zijn praatjes vijandschap teweeg tussen de adelaar en de draak Nidhog.

Diep verborgen in de stam van de boom rusten Lif en Lifthrasir. Ooit zullen zij uit de boom ontwaken en de stamouders worden van een nieuw mensengeslacht. *(naar een tekst van Dan Lindholm, bewerkt door L. Cielen)*

Dinsdag 13 januari 1998: **DE MARMOT**

1. verhaal
2. tekening
3. De volgende 2 teksten lezen en bij elke tekst een gepaste illustratie maken.

DE MARMOT ONTWAAKT.

Toen in de vorige herfst bij een vroege vorst de eerste sneeuwvlokken tussen de bergen naar beneden begonnen te dwarrelen, joeg vader marmot zijn kinderen diep de gangen van het hol in en zei: 'Zo, ga nu heel dicht tegen elkaar liggen en ga slapen. Er is niets meer te eten, en buiten regeert de winter. Die drukt nu de zon achter de bergen naar beneden, en het wordt koud.' Eén van de marmottenkindertjes vroeg: 'Wat is dat, winter?' En vader antwoordde: 'Het is een groot dier dat op een wolk rijdt; het heeft zeven koppen, en waar hij op de aarde blaast wordt alles wit. Dat is de sneeuw, die koud brandt aan je voeten. Als je naar buiten gaat en het winterdier tegen je blaast, wordt je zo hard als steen, en dan kun je nooit meer rondspringen in de zon en rechtopzitten als een mensje.' Toen de marmottenkinderen dat hoorden, kropen ze heel gedwee helemaal achterin het hol. Ze wilden geen stenen worden, en nooit meer als een mensje kunnen zitten. Braaf rolden ze zich op en beten niet eens meer voor de grap in elkaars staart, zo'n ontzag hadden ze voor de winter. De ouders stopten nu de ingang dicht met hooi en aarde, zodat geen enkele koude windvlaag meer naar binnen kon. Toen gingen ze ook slapen. Moeder aarde, die alle wezens naar hun aard koestert en verzorgt, liet de marmotten in zo'n diepe slaap vallen, dat ze nauwelijks meer adem haalden en hun hartjes bijna ophielden met kloppen.

De hele winter worden de marmotjes niet wakker, ze eten niet en bewegen zich niet. Het is, alsof de dood ze heeft doen verstijven. Alleen zo nu en dan klopt hun hartje heel zacht, als een teken, dat hun leven behoed wordt tot het weer lente wordt. Buiten kunnen de zwaarste winterstormen loeien - in

de diepe kamer van hun hol merken de slapers niets. De grootste lawines kunnen over hen heen donderen; ze slapen ongestoord verder. Het is eens gebeurd, dat een jager bij het invallen van de winter een slapende marmot heeft opgegraven. In zijn rugzak droeg hij het diertje naar het dal, maar het werd niet wakker. Hij kon het met een speld prikken, ontwaken deed het niet. Toen hij het diertje bij de warme kachel legde begon het te stuiptrekken, werd wakker en stierf meteen. Iedere marmot, die met geweld uit zijn winterslaap wordt gewekt, moet sterven. Maar wanneer in het voorjaar de kracht van de zon toeneemt en de zonnewarmte de bloemen en het groen steeds hoger de bergen op laat klimmen, dan beginnen de marmotten zich in hun donkere hollen te bewegen. Moeder aarde verlost ze uit de slaap; ze worden onrustig, ontwaken, en eten een bosje hooi op. Vader marmot sjokt slaapdronken naar de uitgang, drukt met zijn snoet de prop aarde en hooi naar buiten en blijft verblind staan. Wankelend begint hij zijn eerste gang over de bergweide. Hier en daar liggen nog hopen sneeuw op schaduwrijke plekken. Al gauw komen de jongen achter hem aan. Als ze de sneeuw zien, denken ze dat het wit gras is, steken hun pootjes erin en likken eraan. 'Oei, wat brandt dat ijskoud!' Dan zegt de vader tegen hen: 'Kijk, kinderen, dat is de sneeuw die het winterdier op onze bergweide gespuugd heeft, maar de zon heeft het ondiep verjaagd met haar stralen. Nu roept ze voor ons het gras en de bloemen tevoorschijn; daar kunnen jullie heerlijk in ravotten.' Dan gaan de jongen rechtop zitten in de zon en knipperen haar vriendelijk toe.

DE MARMOT EN DE ADELAAR

Wanneer boven de bergen de morgenster verbleekt, ontwaakt in het hoge rotsnest de adelaar en schudt zijn verenkleed. Hij kijkt omhoog naar de hemel. Daar ziet hij de fijne ochtendwolkjes rozerood glanzen in het vroege licht van de opkomende zon. Hij houdt van het ochtendlicht! Met een sprong is hij op de rand van het nest, slaat zijn vleugels uit en verheft zich in de lucht. Hoger dan de bergtoppen cirkelt hij

naar boven, tot zijn verenkleed glanst in de zon. Nu raken de zonnestralen de hoogste bergtoppen en dalen langzaam naar beneden over de bergweiden tot in het dal. Onderaan de helling verlichten zij de smalle ingang van een holletje. Daar kruipt net iemand uit, een marmot met een dikke bontvacht. Slaapdronken knippert hij tegen de zonnige wereld en gaat rechtop zitten. Dat kan een marmot goed; hij zit op zijn dikke korte staart. Als hij om zich heen kijkt, ziet hij hoog boven zich de adelaar in kringen rondvliegen en bromt: 'Dat is er ook een die mij zou willen opeten; dus moet ik dicht bij mijn hol blijven!' Hij eet wat sappige kruiden, maar telkens gaat hij weer even rechtop zitten om naar boven te kijken. Opeens legt hij zijn pootjes op zijn buik en lacht: 'O, wat zijn die adelaars toch dom! Zij zouden op hun gemak op aarde hun kostje kunnen oppikken, maar in plaats daarvan vliegen zij in de wolken waar je van duizelt en griezelt. Er is toch niets heerlijkers dan de helft van de lange dag op een warme steen te liggen, sappig gras te knabbelen en 's avonds tevreden je hol in te kruipen.' Zo sprak de marmot, liet zijn voorpootjes weer zakken en zwiepte met zijn dikke staart over de grond. Hij lette er niet op hoe de adelaar zijn vleugels samenvouwde en pijlsnel naar beneden schoot. Daar suisde hij al boven hem en scherpe klauwen haakten zich in zijn vacht. Op vloog de adelaar, hoe de marmot ook spartelde: 'Ik wil naar mijn hol, ik wil naar mijn hol!'

4. spreekwoorden waarin marmotten en verwante knaagdieren voorkomen: overschrijven van het bord.
5. lied oefenen: zang en blokfluit of ander instrument:

Marmotte

Goethe, 1749-1832

Ludwig van Beethoven, 1770-1827

Munter

p

Ich kom-me schon durch man-che Land, a - vec que la mar-mot - te, und

im-mer was zu ef-fen fand, a - vec que la mar-mot - te, a - vec que si, a

vec que la, a - vec que la mar-mot - te, a - vec que si, a - vec que la, a -

vec que la mar-mot - te.

Woensdag 14 januari 1998: **DE ADELAAR** (arend)

1. verhaal
2. tekening
3. gedicht

DE ADELAAR

'k Lig met wijde brede vleugels
Op een stille frisse wind.
Zoekend, spiedend naar de aarde
Of zich daar een prooi bevindt.

Ver is d'aarde, ver de mensen,
Klein en nietig, plant en dier.
Met mijn vleugels in de luchten,
Weet ik mij een koning hier.

Alles zie ik, alles vind ik,
Niets ontsnapt er aan mijn oog;
Rustig zweef ik steeds maar verder
In een grote wijde boog.

'k Sluit mijn vleugels, laat me vallen,
Span mijn lijf, mijn klauw, mijn bek.
Suis en raas nu naar de aarde,
Grijp mijn prooi daar in de nek.

'k Sla mijn klauwen in de schouders,
Hak en kap de kop uiteen.
't Spartelt, 't trappelt, 't zoekt te vluchten
Maar mijn snavel is als steen.

Opwaarts, opwaarts in de hoogte,
Weer terug naar licht en lucht.
Wiegend, vliegend, langzaam glijdend;
Weer begint mijn koningsvlucht.

4. spreekwoorden: overschrijven van het bord.
5. opzoeken in de jeugdcyclopedie: zoek de woorden "*adelaar*" of "*arend*" op. Ga naar de bladzijden die aangeduid worden en schrijf alle zinnen op waarin deze woorden voorkomen.

Donderdag 15 januari 1998: **CONDOR en ALBATROS**

1. verhaal
2. tekening van een condor en van een albatros.
3. opzoeken in de jeugdcyclopedie: zoek de woorden "*condor*" en "*albatros*" op. Ga naar de aangeduide bladzijden en schrijf alle zinnen over waarin die woorden voorkomen.
4. dictee: de volgende dagen zal er steeds een klein stuk van een tekst over de twee vogels gedictieerd worden.

Vrijdag 16 januari 1998:

DE GIERZWALUW

1. verhaal
2. tekening
3. gedicht van Guido Gezelle lezen en uit het hoofd leren.

GIERZWALUWEN

	“Zie, zie, zie, zie ! zie ! zie ! zie !! zie !! zie !! zie !!!”	25	wiegende en vliegende, vlug op de vlerk,
5	tieren de zwaluwen, twee- driemaal drie, zwierende en gierende :	30	spoeien en roeien ze ringsom de kerk.
10	“Niemand, die... die bieden den stiet ons zal ! Wie, wie ? wie ?? wie ???”	35	Leege nu zweven ze, en geven ze bucht; hooge nu hemelt hun’ vlerke, in de lucht :
15	Piepende en kriepende, zwak en ge- zwind; haaiende en draaiende, rap als de wind;	40	amper nog hoore ik... en, die ‘k niet en zie, lijvelijk zingen ze : “Wie ??? wie ?? wie ? wie...”
20		45	

25.5.1897

Maandag 19 januari 1998:

DE MEZEN

1. verhaal
2. tekening
3. bouwplan mezen-nestkastje tekenen. In de loop van de komende dagen zo'n kastje maken en schilderen met olieverf. Teken het bouwplan over van het bord.
4. gedicht van Guido Gezelle lezen en uit het hoofd leren.

HET MEEZENNESTJE

Een meezennestje is uitgebroken,
dat, in een wulgentronk
gedoken,
met vijftien eikes blonk;
ze zitten in den boom te spelen,
tak-op, tak-af, tak-uit, tak-in, tak-om,
met velen,
en 'k lach mij, 'k lach mij, 'k lach mij bijkans krom.

Het meezenmoertje komt getrouwig,
komt op de lauwen noen,
al blauwig
en geluwachtig groen;
het brengt hun dit en dat, om te azen,
tak-om, tak-op, tak-af, tak-uit, tak-in,
ze razen,
en kruipen, vlug, het meezennestjen in.

Het meezenvaartje zit - de looveren
verduiken 't voor 't gestraal -
te tooveren,
al in de meezentaal;
daar vliegen ze, al med'een, te zamen,
tak-om, tak-op, tak-af, tak-in, tak-uit,
en, amen,
het meezennestje is weerom ijele en uit.

Dinsdag 20 januari 1998: **DE MEZEN**

1. tekst over de mezen lezen: de tekst wordt apart gegeven.
2. tekeningen van verschillende soorten mezen.
3. spreekwoorden in verband met mezen en vogels overschrijven van het bord.
4. mezenbollen maken in verschillende vormen. (vormen van thuis meebrengen, bv zandbakvormpjes of cake-vormpjes)

Woensdag 21 januari 1998: **DE VOGELSPIN**

1. verhaal
2. tekening
3. opzoeken in de jeugdcyclopedie "*spinnen*". Alle zinnen opschrijven waarin het woord '*spin*' of '*spinnen*' voorkomt.
4. tekst lezen en voorbereiden om voor te lezen: de tekst wordt apart gegeven.
5. lijst van verwante dieren: schorpioenen, hooiwagens, spinnen, mijten. Welke soorten spinnen ken je? Het lijstje leren.
6. gedicht van Annie M. G Schmidt: "Dit is de spin Sebastiaan"

Sebastiaan

ANNIE M.G. SCHMIDT

Dit is de spin Sebastiaan.
Het is niet goed met hem gegaan.

LUISTER!

Hij zei tot alle and're spinnen:
Vreemd, ik weet niet wat ik heb,
maar ik krijg zo'n drang van binnen
tot het weven van een web.

Zeiden alle and're spinnen:
O, Sebastiaan, nee, Sebastiaan,
kom, Sebastiaan, laat dat nou,
wou je aan een web beginnen
in die vreselijke kou?

Zei Sebastiaan tot de spinnen:
't Web hoeft niet zo groot te zijn,
't hoeft niet buiten, 't kan ook binnen
ergens achter een gordijn.

Zeiden alle and're spinnen:
O, Sebastiaan, nee, Sebastiaan,
toe, Sebastiaan, toom je in!
Het is zó gevaarlijk binnen,
zó gevaarlijk voor een spin.

Zei Sebastiaan eigenzinnig:
Nee, de Drang is mij te groot.
Zeiden alle and'ren innig:
Sebastiaan, dit wordt je dood...
O, o, o, Sebastiaan!
Het is niet goed met hem gegaan.

Door het raam klom hij naar binnen.
Eigenzinnig! En niet bang.
Zeiden alle and're spinnen:
Kijk, daar gaat hij met zijn Drang!

PAUZE

Na een poosje werd toen éven
dit berichtje doorgegeven:
Binnen werd een moord gepleegd.
Sebastiaan is opgeveegd.

Donderdag 22 januari 1998: **DE GORILLA**

1. verhaal
2. tekening
3. tekst lezen en voorbereiden om voor te lezen: de tekst wordt apart gegeven.
4. spreekwoorden in verband met apen. Van het bord overschrijven.

Vrijdag 23 januari 1998: **DE GORILLA**

1. video
2. afwerken van de periodebladen.
3. maandag aanstaande de hele map over dierkunde afgeven, volledig in orde.